

คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน
ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สมุทรสาคร สมุทรสงคราม*

THE QUALITY OF WORK LIFE AFFECTING THE PERFORMANCE
ACCORDING TO PROFESSIONAL STANDARDS OF TEACHERS IN
SCHOOLS UNDER THE SAMUT SAKHON AND SAMUT SONGKHRAM
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ศุภักษร สุนทรวัฒน์

Supagsorn Suntornwat

นิษฐ์สินี กู้ประเสริฐ

Nitsinee kuprasurd

มหาวิทยาลัยธนบุรี, ประเทศไทย.

Thonburi University, Thailand.

E-mail: dawn1464@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม 2) ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู 3) คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 285 คน ใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนของประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีของเพียร์สัน

* Received: 25 October 2024; Revised: 13 December 2024; Accepted: 16 December 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ส่วนด้านการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ส่วนด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) คุณภาพชีวิตการทำงานส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .691

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงานของครู, มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

Abstract

This research article aims to investigate: 1) the level of quality of work life (QWL) among teachers under the jurisdiction of the Samut Sakhon-Samut Songkhram Secondary Educational Service Area Office, 2) the level of performance according to teachers' professional standards, and 3) the impact of QWL on teachers' performance in accordance with these standards. The sample consisted of 285 participants, including school administrators and teachers, selected through stratified random sampling proportional to the population, using Krejcie and Morgan's sample size table. Research instruments included two sets of questionnaires: 1) a checklist for collecting general demographic data, and 2) a 5-point Likert scale questionnaire assessing QWL and performance based on professional standards. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, as well as Pearson's correlation analysis to examine relationships between variables.

The findings revealed that: 1) the overall QWL of teachers was rated at a high level. When analyzed by dimension, the highest mean score was for social relationships, followed by career advancement and job security, while the lowest mean was for fair

and appropriate compensation. 2) Teachers' performance according to professional standards was rated at the highest level overall. Among the dimensions, the highest mean score was for learning management, followed by professional responsibilities, while the lowest mean was for relationships with parents and the community. 3) QWL significantly influenced teachers' performance in accordance with professional standards at the .01 level of significance, with a multiple correlation coefficient of .691.

Keywords: Quality of working life of teachers, Professional Standards of Teacher Performance

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิต การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของคนในชาติให้มีความสามารถในการคิด โดยเฉพาะการพัฒนาชีวิตของคนให้ได้คุณภาพ เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยสร้างทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สร้างเจตคติ ค่านิยม ที่ถูกต้องที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา จึงบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิเสมอภาคกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้การศึกษาควรช่วยให้คนไทยมีความรอบรู้ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ดังนั้นครูเป็นกุญแจสำคัญในการช่วยให้ผู้คนเติบโตและพัฒนา เพราะคุณภาพชีวิตของครูส่งผลต่อความสามารถในการสอน และส่งผลต่อนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ ครูควรปรับปรุงชีวิตของตนเองเพื่อให้สามารถทำงานได้ดีและช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิตและการเรียน

คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นแนวคิดสำคัญที่นักวิชาการได้เสนอและพัฒนาอย่างหลากหลาย โดยหนึ่งในทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือแนวคิดของ Walton (Walton, Richard E, 1974) ซึ่งระบอบองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ 1) ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม 2) สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคคล 4) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 5) การบูรณาการด้านสังคมประชาธิปไตยในการทำงาน 6) วิถีปฏิบัติขององค์กร 7) สมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว และ 8) ความสัมพันธ์ด้านสังคม แนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญต่อระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ทั้งนี้ การปฏิบัติงานของครูต้องสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด ซึ่งครอบคลุม 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน มาตรฐานเหล่านี้กำหนดคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู เพื่อให้การประกอบวิชาชีพมีความสมบูรณ์และเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดในระบบการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

ปัจจุบันแม้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามจะกำหนดแนวทางบริหารและจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ แต่คุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยผลการทดสอบ O-NET ปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษามีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ในวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ปัญหานี้อาจเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู เช่น การพักผ่อนไม่เพียงพอ ภาระงานนอกเหนือการสอน ความเครียดทางเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาอายุที่สูงขึ้นของครู หรือการขาดจรรยาบรรณและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ นอกจากนี้ ยังพบว่าครูบางส่วนขาดความยอมรับต่อเป้าหมายของการจัดการศึกษา ในส่วนของผู้บริหาร การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนควรมุ่งเน้นการดูแลคุณภาพชีวิตครู การพัฒนาทักษะและความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การจัดระบบการศึกษาเชิงปฏิบัติที่มีเป้าหมายชัดเจน และการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ นอกจากนี้ ควรมีการนิเทศโรงเรียน การประสานงานอย่างใกล้ชิด และการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู เพื่อสนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายการศึกษาในระยะยาว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม, 2566)

จากความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพื่อให้ทราบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ในสถานศึกษา ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และคุณภาพชีวิตการทำงาน ของครูด้านที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะเป็นแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู รวมถึงพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย และ ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานและมีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนประชากร 1,086 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W, 1970) และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่าง (Sampling Technique) ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกโดยใช้ประชากรเป็นชั้นภูมิและทำการสุ่มตามสัดส่วน (Proportional Allocation)

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูล สถิติ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากตำรา เอกสารทาง วิชาการวารสาร เว็บไซต์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำโครงร่างงานวิจัย รับข้อเสนอแนะของกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์และขออนุมัติโครงร่างงานวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ทดสอบ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัย นำเสนอ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตาม ที่ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิต วิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย อายุ ตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับ คคะแนน (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปาน กลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ได้ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน พบว่า มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .981

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) โดยการ คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 3) การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ ขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (โดยภาพรวม) (n = 285)

คุณภาพชีวิตการทำงานของครู	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1 การให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม	3.70	0.84	มาก	8
2 สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	4.14	0.68	มาก	6
3 การพัฒนาความสามารถของบุคคล	4.31	0.65	มาก	4
4 ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	4.39	0.54	มาก	2
5 การบูรณาการด้านสังคม	4.36	0.65	มาก	3
6 วิธีปฏิบัติขององค์กร	4.28	0.70	มาก	5
7 จังหวะของชีวิตโดยรวม	4.03	0.75	มาก	7
8 ความสัมพันธ์ด้านสังคม	4.40	0.67	มาก	1
รวม	4.20	0.72	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 ($\bar{x} = 4.20, S.D. = 0.72$)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.40 ($\bar{x} = 4.40, S.D. = 0.67$) รองลงมาได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\bar{x} = 4.39, S.D. = 0.54$) ส่วนการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.70, S.D. = 0.84$)

2. ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (โดยภาพรวม) (n = 285)

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การปฏิบัติหน้าที่ครู	4.58	0.60	มากที่สุด	2
2. การจัดการเรียนรู้	4.65	0.49	มากที่สุด	1
3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.56	0.52	มากที่สุด	3
รวม	4.59	0.49	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.49)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.49) รองลงมาได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ครู ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.60) ส่วนความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.52)

3. คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (n = 285)

ตัวแปรทำนาย	B	β	t	p
1. การบูรณาการด้านสังคม (X ₅)	.248	.335	5.046	.000
2. การพัฒนาความสามารถของบุคคล (X ₃)	.340	.459	8.446	.000
3. ความสัมพันธ์ด้านสังคม (X ₈)	.258	.359	5.976	.000
4. จังหวะของชีวิตโดยรวม (X ₇)	-.132	-.206	-4.115	.000
5. สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X ₂)	-.094	-.134	-3.139	.002
6. ค่าคงที่ (Constant)	1.845	-	15.142	.000

$R = 0.83$ $R^2 = 0.69$ $R^2_{adj} = 0.69$, $F = 9.85$,

$df_1 = 1$, $df_2 = 279$, $Sig. < 0.01$, $SE_{est.} = 0.27$, $a = 1.85$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดของงานวิจัย ด้านการบูรณาการด้านสังคม (X_5) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล (X_3) ด้านความสัมพันธ์ด้านสังคม (X_8) ด้านจังหวะของชีวิตโดยรวม (X_7) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X_2) สามารถร่วมกันทำนายตัวแปรการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 69.00 ($R^2 = 0.69$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อปรับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ที่มีค่าเท่ากับ 27.00 ($SE_{est} = 0.27$) พบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายตัวแปรการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ได้ถึงร้อยละ 69.00 ($R^2_{adj} = 0.69$) ส่วนอีกร้อยละ 31.00 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่นำมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ($\beta = 0.495$) รองลงมาได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ด้านสังคม ($\beta = -0.359$) ด้านการบูรณาการด้านสังคม ($\beta = 0.335$) ด้านจังหวะของชีวิตโดยรวม ($\beta = 0.206$) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\beta = 0.134$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถเขียนเป็นสมการทำนายในรูปของคะแนนดิบและสมการในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการทำนายในรูปของคะแนนดิบ ได้แก่

$$Y' = 1.845 + 0.248 (x_5) + 0.340 (x_3) + 0.258(x_8) - 0.132(x_7) - 0.094 (x_2)$$

หรือ

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู = 1.845 + ด้านการบูรณาการด้านสังคม (X_5) + ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล (X_3) + ด้านความสัมพันธ์ด้านสังคม (X_8) - ด้านจังหวะของชีวิตโดยรวม (X_7) - ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X_2)

สมการรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Zy' = 0.335 (X_5) + 0.459 (X_3) + 0.359(X_8) - 0.206 (X_7) - 0.134 (X_2)$$

หรือ

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู = + ด้านการบูรณาการด้านสังคม (X_5) + ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล (X_3) + ด้านความสัมพันธ์ด้านสังคม (X_8) - ด้านจังหวะของชีวิตโดยรวม (X_7) - ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X_2)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ความสัมพันธ์ด้านสังคม รองลงมาคือ ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ส่วนการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบรรยากาศในสถานศึกษาที่มีความสะอาด รมรื่น ใกล้แหล่งชุมชน และข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีบรรยากาศการทำงานในสถานศึกษาที่อบอุ่น เป็นกันเอง และมีความเอื้ออาทรต่อกัน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของอิมทิพย์ อนิสดา ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า คุณภาพชีวิตของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (อิมทิพย์ อนิสดา, 2555) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอันธิกา บุญเลิศ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (อันธิกา บุญเลิศ, 2561)

2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ การปฏิบัติหน้าที่ครู ส่วนความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปฏิบัติตามข้อบังคับของคุรุสภา ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด มีการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อให้วิชาชีพครูมีความก้าวหน้าอยู่เสมอ เช่น เข้าร่วมอบรม สัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ พัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอนให้สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มี

ประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้น่าสนใจ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สามารถร่วมงานกับบุคลากรอื่นในสถานศึกษาอย่างราบรื่น รวมถึงให้การช่วยเหลือและร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ เลขาตระกูล ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (อภิสิทธิ์ เลขาตระกูล, 2560) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ เฟ็งกลัด ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสื่อสารของผู้บริหารกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด (พรทิพย์ เฟ็งกลัด, 2562)

3) ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีตัวแปรที่มีอิทธิพลตามลำดับ ได้แก่ การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความสัมพันธ์ด้านสังคม การบูรณาการด้านสังคม จังหวะของชีวิตโดยรวม สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ได้ร้อยละ 69.00 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีบรรยากาศการทำงานในสถานศึกษาที่อบอุ่น เป็นกันเอง และมีความเอื้ออาทรต่อกัน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงาน และทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และครูได้มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยวิชาชีพครูนั้นได้มีการระบุมาตรฐานไว้อย่างชัดเจน ทำให้ข้าราชการครูจำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูมีความทุ่มเท และตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองในการที่จะพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับธีรชัย ฉัตรชัยวัฒนกุล ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางกะปิ ผลวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของข้าราชการครู พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับการปฏิบัติงานตาม

มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางกะปิ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง 4) คุณภาพชีวิตการทำงานของคุณครูส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของคุณครู สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางกะปิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ธีรชัย ฉัตรชัยวัฒน์กุล, 2558) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมานะ สิ้นรุจขานนท์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคุณครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของคุณครูอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการปฏิบัติงานของคุณครูตามมาตรฐานวิชาชีพอยู่ในระดับมาก และ 3) องค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคุณครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความสมดุลของชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการอบรมและพัฒนา และด้านความมีอิสระในการทำงาน (มานะ สิ้นรุจขานนท์, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุณครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม สรุปได้ว่า

1. ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของคุณครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณารายละเอียด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุณครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมีการพิจารณารายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุณครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความสัมพันธ์ด้านสังคม การบูรณาการด้านสังคม จังหวะของชีวิตโดยรวม และสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุณครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุณครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 69

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาหาแนวทางช่วยเหลือในด้านสวัสดิการ การให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ครูควรได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอกับรายจ่ายในการดำรงชีวิตภายในครอบครัว รวมถึงการเลื่อนขั้นเงินเดือนมีความเหมาะสมและยุติธรรมกับงานที่ได้รับมอบหมาย

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครู ศึกษาสภาพสังคมและเข้าใจถึงบริบทของชุมชน และร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.3 จากผลการวิจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการดูแลด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ควรดูแลด้านความสะอาดของสถานที่บริเวณที่ทำงาน เพื่อให้ครูมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและการทำงาน ปราศจากมลพิษต่าง ๆ เช่น ฝุ่น สารเคมี เสียง กลิ่นไม่พึงประสงค์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในแนวคิด ทฤษฎีอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน จากมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีคะแนนน้อยที่สุด เพราะโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น การสนับสนุนทรัพยากร การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสังคม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 68 ง. หน้า 18 (20 มีนาคม 2562).

- ธีรชัย ฉัตรชัยวัฒนกุล. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางกะปิ. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 12(22), 82-90.
- พรทิพย์ เพ็งกลัด. (2562). การสื่อสารของผู้บริหารกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มานะ สินธุวงษานนท์. (2564). คุณภาพชีวิตของการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตาม มาตรฐานวิชาชีพ. *วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์และศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 8(1), 47-60.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 15 (24 สิงหาคม 2550).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้น พื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม.
- อภิสิทธิ์ เลขাত্রะกุล. (2560). พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต*, 17(1), 11-21.
- อันธิกา บุญเลิศ. (2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 4(3), 441-454.
- อิมทิพย์ อนิสดา. (2555). คุณภาพชีวิตของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 3(1), 77-86.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Detering sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 608.
- Walton, Richard E. (1974). Improving the Quality of Work Life. *Harvard Business Review*, 27(3), 12.